

«Бөгенбай батыр атындағы облыстық олимпиадалық резервтің
мамандандырылған мектеп-интернат-колледжі» КММ

Құқық негіздері және еңбекті қорғау бойынша оқу жұмыс жоспары

Экономика негіздері

(модуль немесе пән атауы)/(наименование или дисциплина)

Мамандық: 01140500 - "Дене тәрбиесі және спорт"
Специальность: (коды және атауы) / (код и наименование)

Біліктілік: 4S01140503 – "Спорт жаттықтырушысы-оқытушы"
Квалификация (коды және атауы) / (код и наименование)

Оқыту нысаны күндізгі жалпы орта білім базасында
Форма обучения очная на базе общего среднего образования

Жалпы сағат саны: 36,
Общее количество часов:

Әзірлеуші (-лер) Рахимжанова А.К.
Разработчик (-и) Т.А.Ә. (болған жағдайда) (колы) / (подпись)
Ф.И.О. (при наличии)

Түсіндірме жазба

Бұл бағдарлама техникалық және кәсіптік білімнің үлгілік оқу жоспарлары мен білім беретін оқу жоспарларына сәйкес (Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2016 жылғы 22 қаңтардағы No 72 бұйрығы, 15-20 қосымша) 01140500 «Дене тәрбиесі және спорт» мамандығы бойынша әзірленген.

Курстың мақсаты – ұйымдарды басқару процестерін зерттейтін арнайы пән ретінде менеджмент саласында арнайы білім, білік және дағдыларды меңгеру арқылы студенттердің кәсіби өзін-өзі анықтауына ықпал ету.

«Дене шынықтыру және спортты басқару» бағдарламасы әлеуметтік-экономикалық жүйелерді басқару тұжырымдамасының жалпы теориялық ережелерін де, менеджментті нарықтық қатынастар мен өркениетті кәсіпкерлік жағдайында қалыптасқан басқару түрі ретінде сипаттайтын ережелерді де қамтиды.

«Экономика негіздері» пәні бойынша типтік оқу жоспарып енгізу үшін оқуды ұйымдастырудың келесі формалары ұсынылады: дәрістер, семинарлар, экскурсиялар, практикалық сабақтар.

Оқу материалының мазмұнының ерекшеліктері мен күрделілігін ескере отырып, оқытудың келесі әдістері ұсынылады: әңгімелесу, пікірталас, ситуациялық есептерді шешу, өндірістік жағдаяттарды талдау, рөлдік және іскерлік ойындар, миға шабуыл, материалды баяндау, жұмыс, микротоптар және т.б.

Қалыптасқан құзыреттіліктер

Оқу пәнін меңгеру нәтижесінде студент білуі керек:

- менеджменттің даму бағыттары мен мектептері;
- түрлері мен басқару жүйесі;
- басқару және өзін-өзі басқару әдістері;
- спорттық ұйымдардың негізгі сипаттамалары;
- дене шынықтыру мен спортты басқаратын мемлекеттік және мемлекеттік емес органдардың қазіргі жүйесінің жалпы сипаттамасы;
- халықаралық және ұлттық олимпиадалық комитеттердің негізгі функциялары.

Оқу пәнін меңгеру нәтижесінде студент мыналарды білуі керек:

- нақты жағдайға байланысты бақылау түрін таңдау және біріктіру;
- ұйымның сыртқы және ішкі ортасын бағалау бойынша талдау жұмыстарын жүргізу;
- басқару қызметінде ақпараттық коммуникациялық технологияларды қолдану;
- дене шынықтыру және спорт саласындағы мемлекеттік және қоғамдық басқару органдарының және дене шынықтыру және спорттың бастауыш ұйымдарының қызметін талдау және қорытындылау;

- дене шынықтыру мен спортты әртүрлі деңгейде дамытуды жоспарлау және болжау.

Менеджментті жетілдіру әдістерін тәжірибеде табуда, ФК менеджерінің жұмысын материалдық-техникалық қамтамасыз ету туралы ақпаратты жүйелеуде және қорытындылауда құзыретті болу;

Алғы шарттар

Бұл пәнді меңгеру үшін келесі пәндерді оқу арқылы алған білім, білік және дағдылар қажет: экономика негіздері, құқық негіздері

Постреквизиттер

Курсты оқу барысында алған білімдер келесі пәндерді меңгеруде пайдаланылады: жаттықтырушыны кәсіби даярлау негіздері, философия негіздері, экономика негіздері.

Қажетті оқу және құрал-жабдықтар

Сынып жабдықтары:

- студенттер саны бойынша жұмыс орындары;
- мұғалімнің жұмыс орны;
- оқу-әдістемелік материалдар жинағы;
- көрнекі құралдар (сызбалар, кестелер, т.б.)

Түсіндірме жазба

Бұл бағдарлама техникалық және кәсіптік білімнің үлгілік оқу жоспарлары мен білім беретін оқу жоспарларына сәйкес (Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2016 жылғы 22 қаңтардағы No 72 бұйрығы, 15-20 қосымша) 01140500 «Дене тәрбиесі және спорт» мамандығы бойынша әзірленген.

Курстың мақсаты – ұйымдарды басқару процестерін зерттейтін арнайы пән ретінде менеджмент саласында арнайы білім, білік және дағдыларды меңгеру арқылы студенттердің кәсіби өзін-өзі анықтауына ықпал ету.

«Дене шынықтыру және спортты басқару» бағдарламасы әлеуметтік-экономикалық жүйелерді басқару тұжырымдамасының жалпы теориялық ережелерін де, менеджментті нарықтық қатынастар мен өркениетті кәсіпкерлік жағдайында қалыптасқан басқару түрі ретінде сипаттайтын ережелерді де қамтиды.

«Биомеханика» пәні бойынша типтік оқу жоспарын енгізу үшін оқуды ұйымдастырудың келесі формалары ұсынылады: дәрістер, семинарлар, экскурсиялар, практикалық сабақтар. Оқу материалының мазмұнының ерекшеліктері мен күрделілігін ескере отырып, оқытудың келесі әдістері ұсынылады: әңгімелесу, пікірталас, ситуациялық есептерді шешу, өндірістік жағдаяттарды талдау, рөлдік және іскерлік ойындар, миға шабуыл, материалды баяндау, жұмыс, микротоптар және т.б.

Қалыптасқан құзыреттіліктер

Оқу пәнін меңгеру нәтижесінде студент білуі керек:

- менеджменттің даму бағыттары мен мектептері;
- түрлері мен басқару жүйесі;
- басқару және өзін-өзі басқару әдістері;
- спорттық ұйымдардың негізгі сипаттамалары;
- дене шынықтыру мен спортты басқаратын мемлекеттік және мемлекеттік емес органдардың қазіргі жүйесінің жалпы сипаттамасы;
- халықаралық және ұлттық олимпиадалық комитеттердің негізгі функциялары.

Оқу пәнін меңгеру нәтижесінде студент мыналарды білуі керек:

- нақты жағдайға байланысты бақылау түрін таңдау және біріктіру;
- ұйымның сыртқы және ішкі ортасын бағалау бойынша талдау жұмыстарын жүргізу;
- басқару қызметінде ақпараттық коммуникациялық технологияларды қолдану;
- дене шынықтыру және спорт саласындағы мемлекеттік және қоғамдық басқару органдарының және дене шынықтыру және спорттың бастауын ұйымдарының қызметін талдау және қорытындылау;
- дене шынықтыру мен спортты әртүрлі деңгейде дамытуды жоспарлау және болжау.

Менеджментті жетілдіру әдістерін тәжірибеде табуда, ФК менеджерінің жұмысын материалдық-техникалық қамтамасыз ету туралы ақпаратты жүйелеуде және қорытындылауда құзыретті болу;

Алғы шарттар

Бұл пәнді меңгеру үшін келесі пәндерді оқу арқылы алған білім, білік және дағдылар қажет: экономика негіздері, құқық негіздері

Постреквизиттер

Курсты оқу барысында алған білімдер келесі пәндерді меңгеруде пайдаланылады: жаттықтырушыны кәсіби даярлау негіздері, философия негіздері, экономика негіздері.

Қажетті оқу және құрал-жабдықтар

Сынып жабдықтары:

- студенттер саны бойынша жұмыс орындары;
- мұғалімнің жұмыс орны;
- оқу-әдістемелік материалдар жинағы;
- көрнекі құралдар (сызбалар, кестелер, т.б.)

Оқытудың техникалық құралдары: лицензиялық бағдарламалық жасақтамасы бар компьютер, мультимедиа, адам қаңқасының және жеке мүшелерінің макеттері.

Семестр бойынша сағаттарды бөлу

Пән/код және модуль атауы	Бір модульге жалпы сағат	3 курс	
		5 семестр	6 семестр
Барлығы:	36	36	
Пән/модуль бойынша оқыту үшін барлығы			

5 семестр (теория -24, практика - 12)

Пәнді оқытудың жоспарланған нәтижелері

Типтік оқу жоспарлары мен білім беру бағдарламаларында жоспарланған құзыреттер	Үлгілік оқу жоспарында жоспарланған нәтижелер
Студенттер келесі құзыреттерге ие болуы керек БК 1. Мамандықтың мәнін, ерекшеліктерін және әлеуметтік мәнін түсіну	Пәнді оқу нәтижесінде студенттер біледі: – экономиканың пәні, негізгі ұғымдары; – экономика негіздерінің мақсаттары, міндеттері, басқару функциялары. жасай алады: – экономисттің жұмыс процесін жоспарлау және ұйымдастыру. құзыретті: – кәсіби құзыреттілігін анықтауда; – ұйымдастырушылық қабілеттерін дамытуда.
БК 2. Адами қасиеттер мысалдары негізінде жасалған рухани құндылықтар мен нормалардың мысалдарын түсіну және пайдалану.	біледі: – студенттердің ғылыми дүниетанымын қалыптастыру негіздері; – адамгершілік, эстетикалық құндылықтар. жасай алады: – рухани даму деңгейін, проблемаларды шешу құзыреттілігін анықтау үшін диагностика жүргізе алады: – оқу қызметінің түрлерін, мақсаттары мен міндеттерін таңдау; – Білім беруді ақпараттық модельдеудің мақсаттары мен міндеттерін жүзеге асыру, меңгерілген дағдылар; – оқушылардың іс-әрекетін жобалау. құзыретті: – кәсіби құзыреттілігін анықтауда; – ұйымдастырушылық қабілеттерін дамытуда.

БК 3. Қазақстан Республикасының «Білім туралы», «Дене шынықтыру және спорт туралы» заңдарын, Бала құқықтары туралы конвенцияны білу.	біледі: – Қазақстан Республикасының «Білім туралы», «Дене шынықтыру және спорт туралы» заңдары, Бала құқықтары туралы конвенция. біледі: – заңдар мен құқықтық құжаттардың мазмұнын талдау; – заңдар бойынша білімдерін пайдалана отырып, жоспарларды, жұмыс бағдарламаларын, күнтізбелік-тақырыптық жоспарларды, сабақ жоспарларын құру; менгерілген дағдылар: – Қазақстан Республикасының «Білім туралы», «Дене шынықтыру және спорт туралы» заңдарының, Бала құқықтары туралы конвенцияның мазмұнын талдау және пайдалану. құзыретті: – құқықтық оқу және бағдарламалық құжаттамамен жұмыс.
БК 4. Өртүрлі жағдайларда проблемаларды анықтай білу, жауапты шешімдер қабылдау, шешіміңіздің салдарын бағалай білу және өзін-өзі тәрбиелеумен айналысу.	біледі: – өртүрлі педагогикалық міндеттер мен жағдайлардың теориялық негіздері; - өзін-өзі тәрбиелеу іс-әрекетінің түрлері. жасай алады: – сабақтарды, оқу іс-әрекеттерін талдау; – нәтижеге негізделген педагогикалық процесті жобалау; - өзін-өзі тәрбиелеумен айналысу. менгерілген дағдылар: – педагогикалық және психологиялық мәселелерді шешу; құзыретті: – педагогикалық мәселелер мен жағдаяттарды шешу үшін акпаратты таңдауда; - педагогикалық қарым-қатынас орнату.
БК 5. Этикет нормаларына сәйкес өртүрлі позициядағы адамдармен топта қарым-қатынас жасаңыз.	біледі: – этикеттің негізгі ұғымдары, оның мәні; - коммуникация түсінігі. жасай алады: - өртүрлі позициядағы адамдармен топта сөйлесу. менгерілген дағдылар: - өртүрлі позициядағы адамдармен топта қарым-қатынас жасау. құзыретті: – этикет нормаларына сәйкес өртүрлі позициядағы адамдармен топта қарым-қатынас орнату.

БК 6. Еңбек заңнамасына сәйкес өз құқықтарыңызды қорғай білу. Қауіпсіздік ережелерін сақтаныз.	біледі: – Қазақстан Республикасының «Еңбек туралы» Заңы; – қауіпсіздік талаптары. жасай алады: – Қазақстан Республикасының «Еңбек туралы» Заңының негізгі қағидаларын оқып білу; – жұмыста қауіпсіздік мақсаттары мен принциптерін қолдану. меңгерілген дағдылар: – Еңбек заңнамасына сәйкес өз құқықтарыңызды қорғауға; – қауіпсіздік шараларын қолдану. құзыретті: – өз құқықтарыңызды және қауіпсіздік шараларын сақтау.
БК 7. Еркін сөйлесуді үйреніңіз	біледі: – нақты өмірлік жағдайларда өз мәселелерін шешу үшін ана тілінде, мемлекеттік және басқа тілдерде ауызша және жазбаша қарым-қатынас құралдарын пайдалану; жасай алады: – ұлтына, дініне, мәртебесіне карамастан басқа мәдениеттердің тасымалдаушыларына және өкілдеріне төзімділік таптыру, басқа мәдениет өкілдерімен, көзқарастарымен, ұстанымдарымен құндылық-танымдық ынтымақтастыққа дайын. меңгерілген дағдылар: – коммуникативтік мәселелерді адекватты шешу үшін стильдер мен жанрларды таңдау және пайдалану; құзыретті: – ауызша және жазбаша қарым-қатынас, мәдени жұмыс нәтижелерін, нәтижелерін талдау, өз қызметін жетілдіру.
БК 8. Денсаулықты сақтайтын технологияларды қолдана білу және физикалық қабілеттеріңізді дамыту.	біледі: – денсаулық сақтаудың жаңа технологиялары; – сабақтар мен оқу іс-әрекетін жоспарлау ерекшеліктері; – оқу-тәрбие процесіндегі дене қабілеттерінің ролі туралы. жасай алады: – оқу бағдарламасымен, оқулықпен жұмыс; – денсаулық сақтау іс-әрекетінің әртүрлі түрлері процесінде оқытушылар мен студенттердің іс-әрекетін талдау; – оқушылардың іс-әрекетін жобалау; меңгерілген дағдылар: – педагогикалық процесті оқушылардың жас

	ерекшеліктерін ескере отырып ұйымдастыру; құзыретті: – оқушылардың деңгейі дамуының ерекшеліктерін зерттеу нәтижелерін жүйелеу; – өз іс-әрекетін және оқушылардың іс-әрекетін жобалау.
БК 9. Ақпаратты өңдеу, сақтау және пайдалану, Интернетпен және электрондық поштамен жұмыс істеу дағдыларын меңгеру.	біледі: - АКТ-мен жұмыс істеу, электронды поштамен, интернетпен жұмыс істеу ерекшеліктері; - ақпаратты өңдеу мен сақтаудың компьютерлік әдістерін, істей алады; – АКТ қолдану арқылы сабақтарды жоспарлау және өткізу; – ақпаратты пайдалану, өңдеу және сақтау; меңгерілген дағдылар; – АКТ және компьютерлік технологияларды пайдалана отырып ақпарат жинау; Құрамдас бөліктер: - Интернеттегі материалдарды пайдалану; - ақпаратты өңдеу мен сақтауда.
ПК 3.1.1.3.2.1.3.3.1 Педагогикалық процестің мәнін, дидактика заңдылықтарын, оқушылардың анатомиялық, физиологиялық, психологиялық дамуының ерекшеліктерін білу.	біледі: - оқушылардың жас ерекшеліктері; – оқу процесінің екі жақтылығы, оқу процесінің маңыздылығы; - дидактиканың заңдылықтары, категориялары, қызметтері. жасай алады: – педагогикалық процесті оқушылардың жас ерекшеліктеріне қарай ұйымдастыру; - педагогикалық процесте оқытудың қозғаушы күштерін есепке алу және шешу; – оқытудың заңдылықтары мен принциптерін сипаттау; меңгерілген дағдылар: – педагогикалық процесті оқушылардың жас және психологиялық ерекшеліктерін ескере отырып ұйымдастыру; құзыретті: – оқушылардың дамуының психологиялық ерекшеліктеріне сәйкес өзара әрекеттестік орнату; – педагогикалық процесте туындайтын мәселелерді шешу
ПК 3.1.6. Нұсқаушы қызметінің мақсаттары мен міндеттерін тұжырымдай білу, студенттердің іс-әрекетін жобалау, басқарушылық қасиеттерді дамыту. КҚ 3.3.6. Коучинг қызметінің	біледі: – тәрбие мен оқытуды жоспарлау тәсілдері; - бақылаудың оңтайлы әдістері мен құралдары; жасай алады: – студенттерді тәрбиелеу мен оқытуды жоспарлаудың қолайлы әдістерін таңдау;

мақсаттары мен міндеттерін тұжырымдай білу, оқушылардың іс-әрекетін жобалау, басқарушылық қасиеттерді дамыту.	– бақылаудың оңтайлы әдістері мен құралдарын таңдау; менгерілген дағдылар: – оңтайлы әдістер мен құралдарды таңдауды есепке алу; құзыретті: – педагогикалық іс-әрекетті жоспарлауда; – өзін-өзі бақылауды жүзеге асыруда.
ПК 3.1.7, 3.2.7, 3.3.7 Жоспарлауды, оңтайлы әдістер мен құралдарды таңдауды, бақылауды, өзін-өзі бақылауды білу.	біледі: – тәрбие мен оқытуды жоспарлау жолдарын; – бақылаудың оңтайлы әдістері мен құралдары; жасай алады: – студенттерді тәрбиелеу мен оқытуды жоспарлаудың қолайлы әдістерін таңдау; – бақылаудың оңтайлы әдістері мен құралдарын таңдау; менгерілген дағдылар: – оңтайлы әдістер мен құралдарды таңдауды есепке алу; құзыретті: – педагогикалық іс-әрекетті жоспарлауда; өзін-өзі бақылауды жүзеге асыруда.
ПК 3.1.8 Нұсқаушының қызметін, тәрбие жұмысының мазмұнын, әртүрлі жастағы топты диагностикалау әдістерін білу. КҚ 3.2.8 Топ жетекшісінің қызметін, тәрбие жұмысының мазмұнын, әртүрлі жастағы топты диагностикалау әдістерін білу. КҚ 3.3.8 Жаттықтырушының, нұсқаушының қызметтерін, тәрбие жұмысының мазмұнын, әртүрлі жастағы топты диагностикалау әдістерін білу.	біледі: – жаттықтырушы, сынып жетекшісі іс-әрекетінің мазмұны, оқушылар ұжымын диагностикалау әдістері; жасай алады: – бағдарлама бойынша оқушы мен сыныпқа зерттеу жұмысын жүргізу; менгерілген дағдылар: – жаттықтырушы, сынып жетекшісі функцияларын орындау. құзыретті: – оқушыға, сыныпқа арналған мінездеме жазуда; – мақсат пен нәтижені салыстыруда.
ПК 3.1.9 Оқу-бағдарламалық құжаттаманы әзірлеу негіздерін білу, нұсқаушының спорттық және әдістемелік шеберлігін арттыру үшін оқу құралдарының мазмұнын талдай білу. КҚ 3.2.9 Оқу-бағдарламалық құжаттаманы әзірлеу негіздерін білу, дене тәрбиесінің теориясы мен әдістемесі бойынша оқу құралдарының мазмұнын талдай білу. КҚ 3.3.9 Оқу бағдарламасының құжаттамасын әзірлеу негіздерін білу.	біледі: – дене тәрбиесін оқыту әдістемесі; – мектеп құжаттамасын зерттеу әдістері; – оқулықтар мен оқу-әдістемелік кешендердің мазмұны; жасай алады: – пәннің мазмұнын модуляциялау; – пәндер бойынша мектеп оқулықтары мен оқу-әдістемелік құралдардың мазмұнын талдау; – интерактивті оқытуды пайдалана отырып оқу жұмысын жүргізу; менгерілген дағдылар:

тренердің біліктілігін арттыру үшін оқу-әдістемелік құралдардың мазмұнын талдай білу.	– мектеп оқулықтарының, оқу құралдарының мазмұнын талдау; – оқытуға ойын технологиясын қолдану; - құзыретті: – білім беру бағдарламасының құжаттамасын әзірлеуде; - технология элементтерін дұрыс қолдану.
ПК 3.1.12, 3.2.12, 3.3.12 Жаттығу сапасын бақылай білу.	біледі: – оқу процесінің оқу-танымдық әрекетінің педагогикалық диагностикасының теориясы; – білім сапасын бағалау критерийлері мен көрсеткіштері; – оқу-тәрбие процесінің нәтижелерін педагогикалық талдау; жасай алады: – сынақ және бақылау бағдарламаларының мазмұнын құрастыру; - менгеріліп өткен дағдылар: – АКТ арқылы оқушылардың іс-әрекетін талдау. құзыретті: – білім беру бағдарламасының құжаттамасын әзірлеуде; - технология элементтерін дұрыс қолдану.

Семестр бойынша сағаттарды бөлу

Пән /модульдің коды және атауы	Модульдегі барлық сағат саны Всего часов в модуле	Соның ішінде							
		1 курс		2 курс		3 курс		4 курс	
		1 семестр	2 семестр	3 семестр	4 семестр	5 семестр	6 семестр	7 семестр	8 семестр
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Экономика негіздері	36					36			
Барлығы:	36					36			

Семестр бойынша сағаттарды бөлу

Пән/код және модуль атауы	Бір модульге жалпы сағат	3 курс	
		5 семестр	6 семестр
Барлығы:	36	36	
Пән/модуль бойынша оқыту үшін барлығы			

Күнтізбелік және тақырыптық жоспарлау

Барлығы 36 сағат, дәріс – 24 сағат, практикалық – 12 сағат

№	Тақырыбы	Жалпы сағаттар	Теор.	пакт
		36	24	12
5 СЕМЕСТР				
	1-бөлім. Экономикалық теория және зерттеу әдістері.			
1.	Тақырып 1.1. Экономикалық теория пәнінің мақсаты мен міндетін анықтау	2	2	
2.	Тақырып 1.2. Экономикалық теорияның дамуына негізгі бағыттар	2		2
3.	Тақырып 1.3. Экономикалық ғылымды зерттеу әдістері	2	2	
	2-бөлім. Қоғамдық өндіріс негіздері және қоғамдық шаруашылық нысандары			
4.	Тақырып 2.1. Өндіріс мәні, құрылымы және оның нәтижесі	2		2
5.	Тақырып 2.2 Экономикалық ресурстар мен экономикалық факторлары	2		2
6.	Тақырып 2.3 Ұдайы өндіріс: түрлері, фазалары, типтері.	2	2	
7.	Тақырып 2.4 Шаруашылық түрлерінің сипаттамасы. Натуралды және тауарлы шаруашылықтың мәні	2	2	
8.	Тақырып 2.5 Тауарлы өндірістің даму сипаты. Тауардың қасиеті. Акшаның шығу тарихы. Акшаның мәні және атқаратын қызметтері	2	2	
	3 бөлім. Нарықтық жүйенің қызмет ету механизмі.			
9.	Тақырып 3.1. Нарықтың мәні және түрлері.	2	2	
10.	Тақырып 3.2. Нарық механизмінің негізгі элементтері: сұраныс, ұсыныс, баға, бәсеке қабілеттілігі.	2	2	
11.	Тақырып 3.3. Жетілмеген және жетілген бәсекелерге сипаттама. Нарықтың артықшылықтары мен кемшіліктері	2		2
	4 бөлім. Өндіріс, фирманың шығындары мен табыстары			
12.	Тақырып 4.1. Өндірістегі өндіріс факторларына кететін шығындарды анықтау.	2	2	
13.	Тақырып 4.2. Шығындардың мәні және түрлері.	2	2	
14.	Тақырып 4.3. Шығындарды есепке алу тәсілдері.	2	2	

15.	Тақырып 4.4. Өндірілген өнім көлемінің өзгеруіне байланысты шығындар.	2	2	
	5 бөлім. Ұлттық экономика. Экономикалық өсу және нарықтық экономиканың тұрақсыздығы.			
16.	Тақырып 5.1. Ақша жүйесі түсінігі мен типтері	2		2
17.	Тақырып 5.2. Ақша жүйесінің элементтері.	2	2	
18.	Тақырып 5.3. Несие. Несиенің мәні мен нысандары.	2		2

3.2 Пәннің типтік оқу жоспарының мазмұны

1-бөлім Экономикалық теория және зерттеу әдістері.

Тақырып 1.1. Экономикалық теория пәнінің мақсаты мен міндетін анықтау

Экономикалық теория пәнінің мақсаты – экономикалық құбылыстар мен процестерді түсіну, талдау және болжау. Ол экономикадағы заңдылықтарды, механизмдерді және принциптерді зерттеп, қоғамның экономикалық дамуындағы негізгі мәселелерді шешуге көмектеседі. **Міндеттері:** экономикалық қатынастарды зерттеу, нарықтық механизмдердің жұмыс істеу принциптерін түсіну, экономикалық саясаттың тиімділігін бағалау, ресурстарды тиімді пайдалану жолдарын анықтау, экономикалық өсудің факторларын зерттеу, осылайша, экономикалық теория қоғамның дамуында маңызды рөл атқарады, адамдар мен мемлекеттердің экономикалық шешімдерін қабылдауына негіз болады.

Тақырып 1.2 Экономикалық теорияның дамуына негізгі бағыттар

Экономикалық теорияның дамуы бірнеше негізгі бағыттарға бөлінеді: **Классикалық экономика:** 18-19 ғасырларда Адам Смит, Дэвид Рикардо, және Джон Стюарт Милл сияқты экономистердің жұмыстары негізінде қалыптасты. Нарықтың өзін-өзі реттеу механизмі мен бәсекелестік принциптері зерттелді.

Тақырып 1.3 Экономикалық ғылымды зерттеу әдістері

Салыстырмалы талдау: Экономикалық көрсеткіштерді немесе жүйелерді салыстырып, олардың тиімділігін бағалау. **Эмпирикалық зерттеу:** Деректер жинау, сауалнамалар, статистикалық ақпараттарды талдау арқылы нақты фактілер мен тенденцияларды зерттеу. **Математикалық модельдеу:** Экономикалық процестер мен құбылыстарды математикалық формулалар мен модельдер арқылы сипаттау. **Теориялық талдау:** Экономикалық теорияларды зерттеу, жаңа тұжырымдамаларды дамыту және оларды практикалық контексте қолдану. **Кейс-стадиді зерттеу:** Нақты жағдайларды терең талдау, теориялық тұжырымдарды тәжірибеде тексеру. **Системалық әдіс:** Экономикалық жүйелердің компоненттерінің өзара әрекетін зерттеу, олардың динамикасын түсіну. **Факторлық талдау:** Экономикалық көрсеткіштерге әсер ететін факторларды анықтау және олардың ықпалын бағалау. **Сапалық әдістер:** Интервью, фокус-топтар арқылы адамдардың пікірлерін, тәжірибелерін жинау. Бұл әдістер экономикалық құбылыстарды тереңірек түсініп, олардың механизмдерін зерттеуге мүмкіндік береді.

2-бөлім. Қоғамдық өндіріс негіздері және қоғамдық шаруашылық нысандары

Тақырып 2.1. Өндіріс мәні, құрылымы және оның нәтижесі

Өндіріс — бұл экономикалық процесс, оның барысында материалдық және қызметтік игіліктерді жасау үшін ресурстар (еңбек, капитал, табиғи ресурстар) пайдаланылады. Өндірістің мәні, құрылымы және оның нәтижелері сипатталады.

Тақырып 2.2 Экономикалық ресурстар мен экономикалық факторлары

Экономикалық ресурстар мен экономикалық факторлар — экономикалық процестердің негізі болып табылады. Олардың арасындағы айырмашылықтар мен байланыстарды түсіну маңызды. Экономикалық ресурстар — бұл өндіріс процесінде пайдаланылатын материалдық және еңбек ресурстары. Оларды төрт негізгі категорияға бөлуге болады:

Тақырып 2.3 Ұдайы өндіріс: түрлері, фазалары, типтері.

Ұдайы өндіріс — бұл материалдық игіліктер мен қызметтердің үздіксіз өндірісі мен қайта өндірісі. Ол экономиканың негізгі элементі болып табылады және оның тиімділігін арттыру үшін маңызды.

Тақырып 2.4 Шаруашылық түрлерінің сипаттамасы.

Натуралды және тауарлы шаруашылықтың мәні. Шаруашылық түрлері экономиканың ұйымдастырылуы мен өндіріс процесін сипаттайды. Екі негізгі шаруашылық түрі бар: натуралды және тауарлы шаруашылық.

Тақырып 2.5 Тауарлы өндірістің даму сипаты.

Тауардың қасиеті. Ақшаның шығу тарихы. Ақшаның мәні және атқаратын қызметтері

Тауарлы өндіріс — бұл экономиканың маңызды құрамдас бөлігі, ол нарықтық қатынастардың дамуына, бәсекелестік ортаның қалыптасуына және инновацияларға ықпал етеді. Тауарлы өндірістің даму сипаты: **Нарықтық сұраныс пен ұсыныс:** Тауарлы өндіріс нарықтық экономиканың негізінде тұр, өнімдер мен қызметтер сұранысқа сәйкес өндіріледі. **Бәсекелестік:** Бәсеке өндірушілерді өнім сапасын, бағасын және қызмет көрсету деңгейін жақсартуға ынталандырады. **Инновациялар:** Тауарлы өндіріс жаңа технологияларды енгізу мен инновацияларды дамытуға жол ашады. **Экономикалық өсім:** Тауарлы өндіріс арқылы экономикалық өсім мен тұрақтылық қамтамасыз етіледі.

3 бөлім. Нарықтық жүйенің қызмет ету механизмі

Тақырып 3.1. Нарықтың мәні және түрлері.

Нарық — бұл тауарлар мен қызметтерді сатып алу-сату, сондай-ақ экономикалық ресурстардың алмасуы жүзеге асырылатын алаң.

Тақырып 3.2. Нарық механизмнің негізгі элементтері: сұраныс, ұсыныс, баға, бәсеке қабілеттілігі.

Нарық механизмі — бұл экономикада тауарлар мен қызметтердің өндірісі, таралуы, және тұтынуы үдерістерін ұйымдастыратын негізгі құрал.

Тақырып 3.3. Жетілмеген және жетілген бәсекелерге сипаттама. Нарықтың артықшылықтары мен кемшіліктері

Жетілген бәсеке — бұл нарықта көптеген сатып алушылар мен сатушылардың болуы, олар өндіретін тауарлар мен қызметтердің бірдейлігі. **Сипаттамасы: Көптеген қатысушылар:** Нарықта көптеген өндірушілер мен тұтынушылар, яғни жеке

өндірушілердің нарықтық бағаларға әсер ету мүмкіндігі аз. **Бірдей өнімдер:** Тауарлардың стандартталуы, яғни өнімдер бірдей сапа мен сипаттамаларға ие.

4 бөлім. Өндіріс, фирманың шығындары мен табыстары

Тақырып 4.1. Өндірістегі өндіріс факторларына кететін шығындарды анықтау. Өндірістегі өндіріс факторларына кететін шығындарды анықтау — кәсіпорынның тиімділігін бағалау үшін маңызды процесс.

Тақырып 4.2. Шығындардың мәні және түрлері.

Шығындар — бұл өндірістік және экономикалық қызмет барысында ресурстарды (қаржы, еңбек, шикізат) пайдалану нәтижесінде пайда болатын экономикалық сипаттағы заттар мен қызметтерге жұмсалатын шығындар. Шығындар кәсіпорынның тиімділігін, рентабельділігін және қаржылық жағдайын бағалауда маңызды рөл атқарады.

Тақырып 4.3. Шығындарды есепке алу тәсілдері.

Шығындарды есепке алу — кәсіпорынның қаржылық жағдайын, тиімділігін және рентабельділігін бағалауда маңызды процесс. Шығындарды есепке алу тәсілдері әртүрлі, олар өндіріс процесінің сипатына, ұйымның басқару жүйесіне және есеп саясатына байланысты.

Тақырып 4.4. Өндірілген өнім көлемінің өзгеруіне байланысты шығындар.

Өндірілген өнім көлемінің өзгеруіне байланысты шығындар өндіріс процесінде маңызды рөл атқарады. Олар өндіріс көлемінің артуы немесе азаюына қарай өзгеріп, кәсіпорынның қаржылық жағдайына тікелей әсер етеді.

5 бөлім. Ұлттық экономика. Экономикалық осу және нарықтық экономиканың тұрақсыздығы.

Тақырып 5.1. Ақша жүйесі түсінігі мен типтері

Ақша жүйесі — бұл елдің экономикасында ақша айналымын ұйымдастыруды, ақша қатынастарын реттеуді және ұлттық валютаның функцияларын жүзеге асыруды қамтамасыз ететін экономикалық жүйе. Ақша жүйесі ақша айналымының құрылымын, механизмдерін және нормативтік-құқықтық аспектілерін қамтиды. Ол экономиканың қызмет етуін, тауарлар мен қызметтердің өндірісі мен айналымын тиімді ұйымдастыруға мүмкіндік береді.

Тақырып 5.2. Ақша жүйесінің элементтері.

Ақша жүйесі экономикадағы маңызды құрылым болып табылады және оның тиімді қызмет етуі үшін бірнеше элементтен тұрады.

Тақырып 5.3. Несие. Несиенің мәні мен нысандары.

Несие — бұл бір тараптың (несие беруші) екінші тарапқа (несие алушы) белгілі бір мерзімге және шарттарға сәйкес ақша қаражатын немесе басқа ресурстарды уақытша беруі. Несие алушы несие алған соманы қайтару кезінде несие берушіге пайыз төлеуге міндетті. Несие экономикада ресурстарды тиімді бөлуді, инвестицияларды тартуды және тұтынушылық сұранысты қамтамасыз етуді қамтамасыз етеді.

Әдебиеттер мен оқу-әдістемелік құралдар тізімі:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы (1995 жылғы 30 тамызда республикалық референдумда қабылданған) (08.06.2022 ж. жағдай бойынша өзгерістермен және толықтырулармен)
2. Бауэр М.Ш., Мұрсалова Х. Н. Экономикалық теория: оқу құралы/— Астана: С. Сейфуллин атындағы ҚазАТУ баспасы, 2016.- 217 бет.

3. Бауэр М.Ш., Мұрсалова Х. Н. Экономикалық теория негіздері: оқу құралы/–Астана: С. Сейфуллин атындағы ҚазАТУ баспасы, 2016. -205 бет.
4. Қожахметова, А. Е., Төлеген З. С., Амерханова И. К. Аграрлық және кеден құқығы: оқу құралы / А. Е. Қожахметова, З. С. Төлеген, И. К. Амерханова. - Астана : С.Сейфуллин атындағы ҚазАТУ, 2017. - 183 б.
5. Мұрсалова Х. Н., Төлеген С.С. Экономика және құқық негіздері: оқу құралы/.-Астана: С. Сейфуллин атындағы ҚАТУ, 2018.-180 бет.
6. Мұрсалова Х. Н. Экономикалық теория негіздері [Текст] : практикум / Х. Н. Мұрсалова ; - Астана : С.Сейфуллин атындағы ҚазАТУ, 2019. - 79 б.

Қосымша әдебиеттер:

1. Қожахметова, А. Е., Төлеген З. С., Амерханова И. К. [Электронный ресурс] Аграрлық және кеден құқығы: оқу құралы / А. Е. Қожахметова, З. С. Төлеген, И. К. Амерханова. - Астана : С.Сейфуллин атындағы ҚазАТУ, 2017. - 183 б.
2. Мұрсалова Х.Н. Экономика және құқық негіздері: оқу әдістемелік кешені/ Х.Н. Мұрсалова, С.С Төлеген. - Астана: С. Сейфуллин атындағы ҚАТУ, 2017.-177 бет.